

A Pécsi Ítéltábla a dr. Váczi Miklós ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve I. rendű, II.rendű felperes neve** II. rendű (mindketten I.rendű felperes címe szám alatti) felpereseknek - a dr. Ozsváth Ferenc ügyvéd (alperes címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Kaposvári Törvényszéken 2012. március 2-án kelt 16.P.20.014/2011/50. számú ítélet ellen I. és II. rendű felperes által 54. sorszám alatt és az alperes által 51. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének bevezető részét akként javítja ki, hogy a II. rendű felperes keresztnéve helyesen Karolina.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja és az alperes tőkemarasztalását az I. rendű felperes vagyoni kártérítése körében 2.157.530 (kettőmillió-százötvenhétezer-ötszázharminc) forintra felemeli azzal, hogy ebből

- 511.885 (ötszázötvenegyezer-nyolcszáznyolcvanöt) forint háztartási, házkörüli és kerti munkák címén fizetendő hátralék után 2010. július 1. napjától
- 351.180 (háromszázötvenegyezer-száznyolcvan) forint jövedelem kiesés után pedig 2011. március 1. napjától fizetendő az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamat.

Az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő költségpótló járadék összegét 58.620 (ötvennyolcezer-hatszázhusz) forintra, míg a jövedelempótló járadék összegét 32.479 (harminckettőezer-négyszázhetvenkilenc) forintra leszállítja és kötelezi, hogy fizessen meg 2012. február 1. napjától minden hónap 10. napjáig az I. rendű felperesnek havi 5.000 (ötezer) forintot cafetéria járadék címén.

A II. rendű felperes javára fizetendő vagyoni kártérítés összegét 615.094 (hatszázötvenegyezer-kilencvennégy) forintra felemeli azzal, hogy ebből 171.794 (százhetvenegyezer-hétszázkilencvennégy) forint háztartási, házkörüli és kerti munkák címén járó hátralékos összeg után fizessen meg 2010. július 1. napjától az elsőfokú ítélet szerint meghatározott mértékű késedelmi kamatot, míg a II. rendű felperes javára fizetendő költségpótló járadék összegét 9.034 (kilencezer-harmincnégy) forintban, a jövedelempótló járadék havi összegét 12.030 (tizenkétezer-harminc) forintban határozza meg.

Egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek egyenként 31.750-31.750 (harmincegyezer-hétszázötven-harmincegyezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. és II. rendű felperes 2009. április 3-án közlekedési balesetet szenvedett. A baleset során az I. rendű felperes a gépjármű jobb oldali első ülésén utazott, míg a gépjárművet a II. rendű felperes vezette. A balesetet J.S-né által vezetett gépjármű okozta, akinek a kötelező felelősségbiztosítója a balesetkor az alperes volt.

A balesetkor I. és II. rendű felperes az édesanyjával élt, illetve jelenleg is él, N-on egy 48 m²-es társasházi lakásban, amihez 100 m² kiskert tartozik, ahol gyümölcsfák, virágoskert és veteményes volt, melyet közösen gondoztak. A felperesek édesanyjának és az ő testvérének közös tulajdonában áll egy zártkerti ingatlan is, amit szintén felperesek műveltek, a nehéz fizikai munkákat azonban különélő testvéreik élettársai végezték itt.

A háztartási munkákat a felperesek édesanyjukkal közösen megosztva látták el.

A baleset során az I. rendű felperes a nyaki gerincszakasz mozgáskorlátozottságában és terhelhetőség csökkenésében megnyilvánuló maradandó fogyatékossgot szenvedett el, össz-szervezeti egészségkárosodása 60%, ami 72% munkaképesség-csökkenésnek felel meg, állapota végleges. A balesetet megelőzően korábbi üzemi baleset során jobb bokaszalag szakadást szenvedett, emiatt baleseti járadékban is részesült. Az üzemi baleset után a N Kft.-nél dolgozott szerelő munkakörben. A baleset óta folyamatosan Schanz-, illetve Miami-gallért visel az I. rendű felperes. Az egyéves táppénzes állományt követően 2010. április 27-től rokkantnyugdíjas. Az I. rendű felperes a baleset idején is az átlagosnál magasabb testsúlyú volt, emiatt rendszeresen sétált, kerékpározott, illetve részt vett a mezőgazdasági és háztartási munkákban. A baleset óta cukorbetegség is kialakult nála, a mozgásában oly mértékben akadályozott, hogy még könnyű fizikai munkavégzésre sem alkalmas, emiatt testsúlya nőtt, kerékpározni nem tud, tömegközlekedésre nem képes, vásárlási ügyeket önállóan nem képes végezni, a balesete óta folyamatos gondozásra szorul. A mozgásszegény életmód miatt kb. 40 kg hízás is tapasztalható nála. Pszichés állapotában is kedvezőtlen változás következett be, ami összefügg a baleseti sérülések okozta maradványtünettel állandósult fájdalomérzettel. A közlekedésben félelmei vannak, élete négy fal közé szorult, életvitele súlyosan elnehezedett,

egészségi állapota miatt évente rehabilitációs gyógyfürdőkezelésre szorul, pszichés tünetei miatt gyógyszert szed az egyéb gyógyszerek mellett.

A II. rendű felperes 8 napon belül gyógyuló sérüléseket, zúzódásokat szenvedett. A 2009. októberi kontrollvizsgálaton azonban megállapították, hogy a bal kezének distális vége felemelkedett, amely a kar mozgatása kapcsán fokozódó fájdalmakat okoz. A II. rendű felperes klinikai szakápolóként dolgozik, kétműszakos 12 órás munkarendben. Munkaköri kötelezettsége a betegek emelése, nagyobb tárgyak emelése, felrakása. A korábban végzett munkáját csak többleterő kifejtéssel tudja ellátni. Az egészségkárosodása 20%-os, míg ez 25%-os munkaképesség-csökkenésnek felel meg. A mindennapi életvitelben, háztartásban, mezőgazdasági munkákban, a nehezebb fizikai munkák végzésében akadályozott.

Az I. rendű felperes a keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, ennek késedelmi kamata, valamint vagyoni kártérítés megfizetésére kérte alperest kötelezni. Ez áll a kórházban tartózkodással kapcsolatos ruházat, látogatási, kontrollra utazással kapcsolatos útiköltségből, ezen kívül járadék címén gondozási díj, háztartási kisegítő, valamint házkörüli és mezőgazdasági munkák kiesése címén, gyógyszerköltség, gyógyfürdő ellátással kapcsolatos rehabilitációs költség címén költségpótló járadékigényből. Mind a lejárt, mind a folyamatos járadékra nézve jövedelempótló járadék címén is igényt terjesztett elő a rokkantsági nyugdíja és a korábbi munkahelyén elért havi rendszeres jövedelme különbözete összegében meghatározva azt. Közlekedési többletköltség megfizetésére is kérte alperest kötelezni, késedelmi kamat, valamint perköltségben marasztalást is kért.

A II. rendű felperes módosított kereseti kérelmében összesen 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte alperest kötelezni azzal, hogy a már kifizetett 1.000.000 forint beszámítását kérte. Gondozási díj különbözet címén, valamint háztartási, házkörüli és mezőgazdasági munkák kieső értéke címén költségpótló lejárt járadék megfizetésére kérte alperest kötelezni, valamint ezen utóbbi jogcímén a jövőre nézve is kérte havi járadék fizetésére kötelezni arra tekintettel, hogy ereje megfeszítésével tudja csak a nehéz fizikai munkát elvégezni. Kérte a többleterőfeszítési járadék címén a lejárt és a jövőbeni havi járadék megfizetésére kötelezni az alperest a nettó munkabére 20%-ában meghatározott összeg erejéig. Kérte késedelmi kamatban, perköltségben marasztalni.

Az alperes a kereset jogalapját nem vitatta, azonban az I. rendű felperes vonatkozásában vitatta a vagyoni és nem vagyoni kárigény kapcsán a balesettel való okozati összefüggést, illetve hivatkozott arra, hogy az bizonyítást nem nyert. A II. rendű felperes nem vagyoni kárigényét vitatta, hivatkozott az általa megfizetett összegre, egyebekben a többleterő megfeszítési járadék jogalapját vitatta és kérte a II. rendű felperesi kereset egyebekben történő elutasítását.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. rendű felperes javára 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 2.135.465 forint vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest a keresetben megjelölt időponttól kezdődő késedelmi kamattal terheltén. A

jövőre nézve összesen 91.285 forint járadék megfizetésére kötelezte 2012. február 1. napjától kezdődően, valamint 300.000 forint részperkötség megfizetésére.

A II. rendű felperes javára további 500.000 forint nem vagyoni kártérítést, ennek balesettől számított késedelmi kamatát, valamint 594.250 forint vagyoni kártérítést, illetve ennek késedelmi kamatát találta alaposnak. Kötelezte továbbá a jövőre nézve 2012. február 1. napjától kezdődően 20.470 forint járadék és részperkötség megfizetésére is az alperest.

Az ítélet ellen, annak részbeni megváltoztatása iránt I. és II. rendű felperes fellebbeztek azzal, hogy sérelmezték mindketten a nem vagyoni kártérítés alacsony összegét. Vitatták a gazdasági szakértő által meghatározott óradíj mértékét, arra hivatkozva, hogy abban egyező előadást tettek az alperessel. Ezen túl a háztartásban és a lakás körüli kiskertben végzett nehéz fizikai munkákra nézve is a járadékigény megállapítását kérték mind a lejárt, mind a jövőbeni összegre nézve. Ezen felül az I. rendű felperes a jövedelempótló járadék összezszerűsége körében vitatta az elszámolás módját. Ezért kérték a nemvagyoni kártérítési igényük kereset szerinti teljesítését; a vagyoni kártérítés körében pedig az alperes marasztalásának összegét felemelni kérték az ápolási-gondozási költség tekintetében az I. rendű felperes esetében 1.295.000 forint lejárt és havi 36.500 forint folyamatos járadékra, a II. rendű felperes vonatkozásában 34.670 forintra, a háztartási, házkörüli munkák tekintetében az I. rendű felperes vonatkozásában 578.850 forintra és 27.450 forint folyamatos havi járadékra, a II. rendű felperes tekintetében 191.330 forintra, az I. rendű felperes gyógyszerkötség tekintetében az elsőfokú bíróság által megállapított havi 10.500 forint összeg megfizetését 2009. május 1. napjától kezdődően kérték, az I. rendű felperes jövedelemveszteségének számításánál kérték figyelembe venni a béren kívüli juttatásokat, valamint a baleset előtt is teljesített túlórák jövedelmét, a II. rendű felperes vonatkozásában a havi járadék összegének felemelését 7.750 forintra kérték. Kérték az alperes felemelt perköltségben történő marasztalását.

Az alperes a fellebbezésében szintén vitatta az elsőfokú bíróság számítási módját a jövedelempótló járadék összege körében. Az I. rendű felperes részére fizetendő járadék összegét 2010. év esetében bruttó 8.646 forintra, a 2011. évre vonatkozóan 7.510 forintra, míg 2012. évre bruttó 19.608 forintra kérte leszállítani. Kérte figyelembe venni az elért jövedelem kapcsán a korábbi balesetből eredő járadék összegét is.

I. és II. rendű felperes a fellebbezési ellenkérelmében a baleseti járadék figyelembe vételére irányuló részt meghaladóan elismerte az alperes fellebbezését. Az alperes fellebbezési ellenkérelme a felperesek fellebbezése tekintetében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást nagyobbrészt helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság azt az alábbiakkal egészíti ki:

Az I. rendű felperes a korábbi munkahelyi balesete, illetve egyéb balesetet megelőzően meglévő egészségügyi problémái a jelenleg fennálló 60%-os össz-szervezeti egészségkárosodás fele részében állapíthatók meg, tehát a perbeli balesettel okozati összefüggésben 30%-os egészségkárosodást szenvedett, ami a 72%-os munkaképesség-csökkenésen belül 36%-os munkaképesség-csökkenést jelent. A balesetet megelőzően a munkaviszonya alapján a mindenkor betöltött munkának megfelelő minimálbérben részesült, ezen kívül havi cafetéria juttatást is kapott (nettó 5.000 forint), valamint rendszeres túlmunkát végzett, ami folytán plusz jövedelemre tett szert. Jelenleg, illetve az elmúlt évben ez átlag 10.793 forint havi plusz jövedelmet jelentene.

2010. április 27-től az I. rendű felperes 43.635 forint havi nyugellátásban részesült, ami 2011. január 1-től 45.295 forint, míg 2012-ben ez 47.197 forint.

A balesetet követően az I. rendű felperes 13 nap kórházi kezelésre szorult, ezt követően otthonában 4 hónapig napi 6 óra, további 2 hónapig napi 4 óra gondozásra szorult, azóta az állandósult egészségromlása miatt napi 2 óra gondozást igényel, amit nagyobb részt a II. rendű felperes, illetve különélő testvérei biztosítanak számára.

Az I. rendű felperesnél a balesettel okozati összefüggésbe hozható gyógyszerek havi adagja 13.000-15.000 forintot tesz ki.

Az I. rendű felperes a balesetet megelőzően a háztartási, házkörüli és a mezőgazdasági munkákat éves átlagban 490 órában végezte. Ebből 100 óra nehéz, 150 óra középnehéz és 240 óra könnyű. Ehhez jön még a háztartásban és a lakás melletti 100 m²-es kertben végzett viszonylag nehezebb fizikai munka, amely éves szinten 59 óra volt. Ezek egyikének ellátására sem képes most az I. rendű felperes.

A II. rendű felperes havi nettó jövedelme 2009-ben 104.612 forint volt. Ez 2010-ben 108.527 forint volt, 2011-ben 120.317 forintot tett ki.

II. rendű felperes a háztartásban és a lakás körüli kertben a nehéz fizikai munkák végzésében részben volt akadályozott. A kieső óra éves szinten 15.

Az elsőfokú bíróság a tényállást az I. és II. rendű felperesi nem vagyoni kártérítés tekintetében helyesen állapította meg és abból helyes következtetést levonva hozta meg érdemi döntését.

Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok mértékét és helyesen határozta meg azt összeget, amely alkalmas a felpereseket ért és általuk bizonyított nem vagyoni hátrány kiegyenlítésére.

Az I. rendű felperes részére megállapított 4.000.000 forint meghatározásakor helyesen mérlegelte az elsőfokú bíróság az I. rendű felperest ért személyiségi jog sérelmet, amely áll az egészséges élethez, testi épséghez való alkotmányos joga sérelmében. Itt különös tekintettel értékelni kellett azt, hogy egy viszonylag fiatal

életkorban lévő felperest ért a baleset, amely súlyos következményekkel jár és gyakorlatilag egész életére kiható és arra kényszerítette, hogy életmódja jelentősen megváltozzon. E körben azonban azt sem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy az I. rendű felperes a balesetkor is már egy korábbi üzemi baleset miatt egészségkárosodott volt, ehhez járul még az extrém magas testsúly is, amely mindenképp az életvitelét befolyásoló tényező volt. Az nem vitás, hogy a balesettel okozati összefüggésben bekövetkezett sérülések miatt lett az I. rendű felperes rokkantnyugdíjas, tehát még a rehabilitált munkája elvégzésére is alkalmatlanná vált, önmaga ellátására képtelen, segítségre szorul, csak az ülve végezhető minimális fizikai munkák végzésére alkalmas, a baráti kapcsolatait ápolni olyan módon nem tudja, ahogy azt korábban tette. Kerékpározni, sétálni nem tud, önálló ügyintézésre alkalmatlan, a közlekedésben is akadályozott. Ez ahogy az iratokból megállapítható, pszichés károsodást is okozott az I. rendű felperesnél, alvászavarokkal, depresszióval, ami gyógyszeres kezelést igényel. Mindezek összevetése után is a másodfokú bíróság álláspontja szerint konkrétan a balesettel okozati összefüggésben kompenzálásra szoruló I. rendű felperesi sérelem 4.000.000 forint összegben nyert kielégítést.

A másodfokú bíróság az I. rendű felperesi szakvélemény kiegészítése körében tett indítványát, észrevételét nem találta alaposnak. Dr. J.A. igazságügyi orvosszakértő a szakvéleményében rögzítette az I. rendű felperesnél fennálló pszichés károsodást, amit hasonlóan rögzített az alperes által beszerzett szakvélemény szerint dr. K.Zs. is. A szakértők azonban ezen károsodást pszichés státuszt az egészségkárosodás mértékének megállapításánál nem tartották értéket növelő tényezőnek. Hasonlóan járt el a NRSZH szakértő bizottsága 2011. és 2012-ben készült szakvéleményében. Rögzítette a károsodást, de nem értékelte az egészségkárosodás mértékében. A szakértők egyöntetű véleménye szerint ez a körülmény nem növeli az I. rendű felperes egészségkárosodásának a mértékét. Ennek ellentmondó bizonyítási adat nincs. Ezért a másodfokú bíróság sem találta szükségesnek az igazságügyi szakértői vélemény további kiegészítését e szakkérdésre nézve. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperesnél fennálló ezen problémákat azonban a fentiektől függetlenül értékelte kompenzálható sérelemként és ezt is figyelembe véve megfelelő összegben határozta meg a nem vagyoni kártérítést (18. oldal 2. bekezdés).

A II. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye körében is az elsőfokú bíróság a nála fennálló hátrányok hozzávetőleges kiegyenlítéséhez szükséges nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során helyesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. E körben különösen figyelemmel volt arra, hogy a II. rendű felperes, ahogy korábban, most is egy háztartásban él az I. rendű felperessel és foglalkozásánál, életkoránál fogva természetesen nagyobb rész ráhárul az I. rendű felperes körüli gondozás, ügyintézés, kísérés, gépjárművel való szállítás terén, hisz édesanyjuk ebben már életkoránál fogva akadályozott, míg a másik két különálló testvér természetesen kevesebbet tud ebben segítséget nyújtani. Ez nem vitásan a II. rendű felperes személyiségi jogát is oly mértékben sértette, hogy az kompenzálásra szorul, azonban ennek mértéke figyelemmel az alperesi

korábban már kifizetett 1.000.000 forintos összegre, összesen 1.500.000 forintban kompenzálást nyert. Ezt meghaladó igényét a másodfokú bíróság sem találta megalapozottnak. A II. rendű felperesnél fennálló kisfokú egészségkárosodás a mindennapi életvitelében kevéssé jelent hátrányt. A korábbi munkahelyén a feladatait bár többtelező kifejtéssel, de el tudja látni, e körben ezen sérelmet azonban járadékkal a vagyoni kártérítés körében az alperes már köteles kompenzálni. Az egyéb életmódját, életvitelét ez oly mértékben nem érintette hátrányosan, hogy további sérelem megállapítható bármilyen körben, ami kompenzálandó. Mindezek összegzéseként a másodfokú bíróság álláspontja a nem vagyoni kártérítés körében az, hogy az elsőfokú bíróság okszerű mérlegeléssel, kellő súllyal vette figyelembe a bizonyítékokat és az egyes felperesek részére megállapított összegek ezek kompenzálására megfelelnek. Természetesen ilyen esetben a bíróságnak a konkrét egyéni sérelmeket kell számításba vennie, de a balesetkori értékviszonyokra is figyelemmel kell lennie és ennek megfelelő mértékű pénzübeli ellentételezést kell megállapítani.

Az I. és II. rendű felperesnek a vagyoni kártérítés körében a költségpótló járadék összegére nézve, azon belül is a háztartási, házkörűli és mezőgazdasági járadék összecszerűsége körében a fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a költségpótló és jövedelempótló járadék összegét is magában foglaló összegű járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

Az elsőfokú bíróságnak a járadék összegére vonatkozó döntése téves, alapvetően azért, mert a kétféle járadék iránti igényt együttesen kezelte és bírálta el, holott eltérő rendeltetésű járadékok jogi sorsa is eltérő. A személyi jövedelemadóról szóló vonatkozó jogszabály szerint ugyanis a jövedelmet helyettesítő felelősségbiztosítás alapján fizetett jövedelmet pótló kártérítés összege nem adómentes. Míg nem minősül jövedelmet pótló kártérítésnek, illetve jövedelmet helyettesítő felelősségbiztosítási kártérítésnek az olyan kártérítés, amelyet a károsult költségeinek fedezetére fizetnek ki. Erre tekintettel a döntésnek is külön kell tartalmaznia a jövedelempótló és a költségtérítő járadékot.

Mindezek után az I. és II. rendű felperes fellebbezése a körben alaptalan, hogy az elsőfokú eljárás során az alperessel egyező előadást tettek a háztartási, háztáji és mezőgazdasági kisegítő járadék számítása alapjául szolgáló óradíj vonatkozásában. Egyező tényelőadása a peres feleknek e tekintetben nem volt. Az alperes a 35. sorszám alatti előkészítő iratában a házkörűli kisegítő munkákra, ami kizárólag a társasházi lakás körűli kisebb területre vonatkozó, 5-600 forint/óra összeget tartott elfogadhatónak, azonban a gazdasági szakértő szakvéleményében írt megállapításokat azt követően elfogadta. A felperesek azonban hasonló tényelőadást nem tettek. Arra hivatkoztak, hogy a keresetlevelében az ezzel kapcsolatos kártérítési igényét 500 forint óradíj figyelembevételével számították, amiből következően a felperesek is elfogadták ezt az óradíj mértéket. A keresetlevél tartalmából levonható logikai következtetés azonban nem tényelőadás. Egyebekben a Pp.163.§ (2) bekezdés szerinti egyező előadás hiánya folytán az elsőfokú bíróság

helyesen vette ítélezése alapjául a gazdasági szakértő különböző évekre meghatározott óradíjait és határozta meg a felpereseknek járó összegeket ezek alapulvételével.

A felperesi fellebbezés a körben alapos, hogy az eljárás során kirendelt Klátyik József igazságügyi gazdasági szakértő a szakvéleménye mellékletét képező táblázatban a háztartási és a társasházi lakás körüli kertben végzendő nehéz fizikai munkákat éves szinten 220 órában állapította meg. Az eljárás során meghallgatott tanúk, illetve a felperesek is úgy nyilatkoztak, hogy a nehezebb fizikai munkákban segítséget csak a különálló zártkerti ingatlanban kaptak a nővéreik élettársaitól. A háztartásban, illetve a 100 m²-es kiskertben minden munkát közösen végeztek el édesanyjukkal, ott segítséget nem kaptak. Ebből következően helyes az I. és II. rendű felperesi számítás is arra nézve, hogy a szakvélemény alapulvételével meghatározott kiseső munkaóra éves mennyisége az I. rendű felperesnél e körben a bekövetkezett egészségromlására figyelemmel évente 59 óra, míg ugyanez a II. rendű felperesnél 15 órát tesz ki. A másodfokú bíróság így a lejárt költségpótló járadék körében ilyen jogcímen 2009. évre figyelembe vette a baleset április eleji időpontját, így gyakorlatilag az összes az évi mezőgazdasági munka még vissza volt. Klátyik József igazságügyi szakértő szakvéleménye szerinti 425 forintos óradíj mellett ez 25.075 forintot tesz ki, ugyanez 2010. évében 450 forintos óradíj mellett 26.550 forint, míg 2011-ben 475 forintos óradíj mellett 28.025 forint. 2012. évre jutó havi összege 2.335 forint, így 2012. január 31-ig ez összesen 81.985 forint lejárt költségpótló járadék, melynek fizetésére az alperes az I. rendű felperes javára köteles (25.075 Ft + 26.550 Ft + 28.025 Ft + 2.335 Ft = 81.985 Ft). Erre figyelemmel az I. rendű felperesnek járó vagyoni kártérítés összegét ezen összeggel megemelte és a jövőre nézve ennek figyelembe vételével 2012. február 1. napjától kezdődően összesen 58.620 forint havi költségpótló járadék megfizetésére kötelezte az alperest I. rendű felperes javára, mely áll 27.375 forint havi gondozási díjból, 20.335 forint havi háztartási, házkörüli és mezőgazdasági járadékból, 10.500 forint gyógyszerköltséggel kapcsolatos járadékból és 410 forint havi, a rehabilitációval összefüggő átlagjáradékból. Ezt meghaladóan a másodfokú bíróság sem találta alaposnak az I. rendű felperes további igényét a fenti indokok alapján.

A jövedelempótló járadék vonatkozásában mindkét peres fél, érte ez alatt I. rendű felperest és az alperest is, fellebbezést terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság számítási hibát vétett. E körben figyelmen kívül hagyta a könyvszakértő alapelveit és más számítási módot alkalmazott, amely azonban nincs összhangban a Ptk.357.§ (1), (2) és (3) bekezdésében foglaltakkal. Az elsőfokú bíróság helyesen vette alapul az I. rendű felperessel azonos munkát végző személyek éves elért jövedelmei összegét, hiszen nem vitásan az elmúlt években a minimálbér folyamatos emelkedést mutat. A teljes kártérítés alapelvéből kiindulóan az I. rendű felperest a balesettel okozati összefüggésben jövedelemveszteség nem érheti. E körben osztja a bíróság az elsőfokú bíróság azon számítási alapelvét, hogy az alperes javára jövedelemként nem lehet elszámolni az I. rendű felperes részére már a balesetet megelőzően baleseti járadék címén kifizetett összeget, tehát a rokkantsági nyugdíj összege ezen összeggel nem vonható össze. Az alperesi fizetési kötelezettség mértékének

számításakor, tehát kizárólag az I. rendű felperes jövedelme, azaz a rokkantsági nyugdíj összege vehető figyelembe. Ezt kell összevetni az I. rendű felperes korábbi munkakörében jelenleg dolgozók havi átlagos jövedelmével. A Ptk. fenti szabályait a bírói gyakorlat hosszú évek óta a Munka Törvénykönyve alapelveivel összhangban alkalmazza. Eszerint a munkaviszony körében az elmaradt jövedelem megállapításánál mind a pénzben, mind a természetben megállapított elmaradt munkabér és azon rendszeres szolgáltatások pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyekre a munkavállaló a munkaviszony alapján a munkabéren felül jogosult, feltéve, ha azokat a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette. Az I. rendű felperesi korábbi munkáltató igazolása szerint a balesetet megelőzően az I. rendű felperes rendszeresen túlórákat teljesített, méghozzá az átlagot kis mértékben meghaladóan, ebből rendszeres havi plusz jövedelme volt. Amennyiben a baleset nem következik be, úgy jelenleg is ez is jövedelmét képezné. A munkáltató igazolása szerint ez havonta átlag 10.793 forint bruttó jövedelmet jelent. Ezen felül cafetéria juttatásban is részesült az I. rendű felperes, ezt az alperes nem is vitatta, fizette, így a jövőre nézve is kötelezte ennek a fizetésére a bíróság az alperest.

Az I. rendű felperes fellebbezése a gyógyszerköltség címén igényelt költségpótló járadék tekintetében alaptalan. A másodfokú eljárásban ugyanis nincs lehetőség a kereset felemelésére a Pp.247.§ (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp.146.§ (5) bekezdése szerint.

Egyebekben azért is alaptalan az igény, mert az I. rendű felperes csak 2011. óta szedi szakorvosi javaslatra a szakvélemény szerinti pszichés panaszokra felírt drága gyógyszert.

A jövedelemveszteség megállapításához szükséges járadékalap kiszámításnál meg kell határozni, hogy a károsultnak mennyi lenne a jövedelme, amennyiben a károsodás nem következik be. A Legfelsőbb Bíróság 35. számú Polgári Kollégiumi Állásfoglalása és az 1/2006.(V.22.) PK vélemény értelmében a baleseti járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározásánál a keresetet a nyugdíjjárulékokkal csökkentett összeggel kell figyelembe venni. Ezt az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe, azonban a mindenkor minimálbér összegéhez nem számolta hozzá a munkáltató igazolása szerinti túlmunkáért járó havi átlagösszeget. Ezen kívül a bruttó munkabérből levonandó járulék, a nyugdíjjárulék, az egészségbiztosítási járulék és a munkavállalói járulék, amely a Ptk.-nak tehát a teljes kártérítés elvére vonatkozó rendelkezéseiből, valamint a káronszerzés tilalmából következik. A járulékokat kötelezően és rendszeresen kell fizetni, ha a balesetet szenvedett személy dolgozna, ezeket tőle levonnák, ezért károsulti helyzetében sem juthat több jövedelemhez járadék formájában. Ezért ezeket egységesen figyelembe kell venni és le kell vonni a bruttó keresetből. Ezen felül azonban a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény értelmében, ahogy már a bíróság a fentiekben is kitért erre, a jövedelempótló kártérítés személyi jövedelemadó köteles bevételnek minősül. Ennek megfelelően a keresetpótló járadékot bruttósított számítási mód szerint kell megállapítani. E számítás során a tényleges kárt meghaladó kártérítés elkerülése céljából a kártérítés alapjául szolgáló valamennyi összeget, így azt a

tényleges jövedelmet, amelyet a károsult megszerez, valamint a törvény alapján levonásra kerülő társadalombiztosítási ellátást is bruttó összegben kell figyelembe venni. Az I. rendű felperes jelenleg rokkantsági nyugdíjban részesül, ami személyi jövedelemadó mentesen kerül folyósításra, ezt tehát úgy kell meghatározni, mintha Szja. fizetési kötelezettség terhelné, ezért bruttósítani kell. Ezen felül azonban ezen ellátásból nem kell a fent hivatkozott járulékokat levonni, ahogy azt helytelenül az elsőfokú bíróság tette.

Az I. rendű felperes a rokkantsági nyugdíjfolyósítás kezdő időpontjától kérte a jövedelempótló járadék megállapítását. 2010. április 27-étől december 31-ig az I. rendű felperes már 43.635 forint nyugellátásban részesült. 2010. évi 17%-os Szja. figyelembevételével a 2010. április 27-től december 31-ig I. rendű felperesnek utalt 354.900 forint rokkantsági nyugdíj bruttósított összege 427.590 forint, míg a könyvszakértő által kimunkált 2010. évi havi túlórával, jutalommal számított átlagjövedelme 73.803 forint volt. Ebből levonva a 17%-os járulékot, ez 61.257 forintot tesz ki, ami azt jelenti, hogy 2010. április 27-től december 31-ig összesen 498.224 forint járulékokkal csökkentett jövedelemre tett volna szert. A 2010. évre számított kiesett jövedelme így a kettő különbözete, azaz $498.224 \text{ Ft} - 427.590 \text{ Ft} = 70.634 \text{ Ft}$, amely alperest terheli.

2011. évre a nyugdíjmelés figyelembevétele havi rokkantsági nyugdíja 45.295 forint volt. Ez a 2011. január 1-től hatályos törvények szerinti 16%-os jövedelemadó figyelembevételével bruttósítva 53.923 forintot tesz ki havonta, így 2011. évre a bruttósított teljes rokkantsági nyugdíjának összege 647.071 forint. Ugyanezen évben, figyelemmel a minimálbér emelkedéssel és a havi 10.793 forint bruttó túlóradíjjal ($12 \times 78.000 \text{ Ft} = 936.000 \text{ Ft} + 12 \times 10.793 \text{ Ft} = 129.516 \text{ Ft} +$ a munkáltatói igazolás szerint 19.500 Ft jutalom $= 1.085.016 \text{ Ft}$, ebből levonandó a 17,5%-os járulék), így 895.138 Ft veendő figyelembe a kieső éves jövedelem számításánál. Így a kettő különbözete a 2011. évi elmaradt jövedelem, ami $895.138 \text{ Ft} - 647.071 \text{ Ft} = 248.067 \text{ Ft}$ elmaradt jövedelem az alperes terhére számolandó el.

2012. évre a felek egybehangzó nyilatkozata szerint a nyugdíjmelés 4,2% volt, így 47.197 forintos felperesi rokkantsági nyugdíjból kiindulóan a 16%-os Szja. szerint ez bruttó 56.187 forintot tesz ki havonta. Ehhez képest a munkáltatói igazolás szerint a minimálbér 98.000 forint, ehhez jön a havi túlóradíj 10.793 forint, ez összesen 108.793 forint, melyből levonandó a 2012-es évre számítandó 18,5%-os járulék, így havonta 88.666 forint jövedelemre tehetnek szert. Ennek különbözete 32.479 forint, ez havonta 2012. évben az I. rendű felperesi elmaradt havi jövedelem.

A fentiek összegzéseként megállapítható, hogy 2010. április 27-től 2012. január 31-ig 351.180 forint az elmaradt kieső jövedelem az elsőfokú bíróság által számított 411.100 forinthez képest, viszont a jövőre nézve havonta 32.479 forint havi jövedelempótló járadék fizetésére köteles a fenti számítások alapulvételével az alperes.

Mindezek összegzéseként a bíróság az I. rendű felperes javára megállapított egyösszegű vagyoni kártérítés mértékét a 2.135.465 forint helyett, figyelemmel a költségpótló és jövedelempótló járadék fenti számításaira 2.157.930 forintban határozta meg ($2.135.465 + (411.100 - 381.540) + 81.985 = 2.157.530$).

Ezen felül I. rendű felperes javára az alperes 32.479 forint havi jövedelempótló és 58.620 forint költségpótló járadék fizetésére köteles 2012. február 1. napjától kezdődően.

A II. rendű felperesi fellebbezés is a fenti indokok alapján a nehéz fizikai munkákkal kapcsolatos költségpótló járadék vonatkozásában a háztartási és lakáskörüli kertre nézve alapos. A II. rendű felperesnek éves szinten e körben 15 óra kieső értékre vonatkozó járadékigénye alapos. Összegezésében ez a 2009-es évre nézve 425 forint óradíj mellett 6.375 forintot tesz ki, 2010-ben 450 forintos óradíj mellett 6.750 forintot, 2011-ben 475 forint/óradíj mellett 7.125 forintot tesz ki, 2012-ben ez havi 594 forintot jelent, így az elmaradt költségpótló járadék ezen a jogcímen összesen 20.844 forint. Ennek a fizetésére köteles a II. rendű felperes javára még az alperes. A jövőre nézve ez havi 594 forint költségpótló járadékot jelent, ami az eddig már megállapított költségpótló járadékok összevetése után 9.034 forint havi járadékot jelent. A bíróság a II. rendű felperes vonatkozásában is a fenti indokok alapján a kétfajta jogcímen járó járadék vonatkozásában külön-külön összeg megállapítása mellett kötelezte az alperest ezek fizetésére az Szja. vonatkozó szabályai értelmében.

A másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján a fellebbezések korlátai között az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, egyebekben azt a fellebbezéssel érintett részében helybenhagyta.

Az I. és II. rendű felperesi fellebbezés a nem vagyoni kártérítés körében alaptalan volt, így e körben perköltségviselés terheli alperes javára a Pp.81.§ (1) és (2) bekezdése alapján. Egyebekben a felperesi és alperesi fellebbezések rendkívül alacsony pertárgy értékére tekintettel az erre jutó költség viselésére mindenki maga köteles. Az I. és II. rendű felperest így egyenként 38.100-38.100 forint másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperes javára. Az összegezés körében a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdésében foglaltakra volt figyelemmel. Egyebekben a felperesi perköltségigény a bíróság álláspontja szerint megalapozatlan. Az elsőfokú bíróság az eljárás során meghatározott perköltség összegezésében figyelemmel volt a pert megelőző jogi képviselettel járó költségekre is. Ezt meghaladó igény eltűzött.

Pécs, 2012. október 4.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Berki Csilla s.k. előadó bíró, Dr. Velényiné dr. Köcse Judit s.k. bíró